



Klass: *Maxillopoda*, **Ordning:** Thoracica (långhalsar och havstulpaner), **Familj:** *Scalpellidae*, **Släkte:** *Ornatoscalpellum*, **Art:** *Ornatoscalpellum stroemi* M. Sars, 1859 **Synonymer:**

Kännetecken

Ornatoscalpellum stroemi är en av de två arter i gruppen "långhalsar" inom rankfotingarna som finns i svenska vatten. De är fastsittande men har ett långt rörligt skaft ("hals") besatt med glasa skalplattor (i utsträckt läge) och en mantel ("huvud") med större skalplattor. Manteln har en öppning uppåt där cirrerna förs ut och in vid födofångst. Öppningen har två rörliga delar, de s k tergum och skutum. Arten är förväxlingsbar med den mycket vanligare *Scalpellum scalpellum*, men *O. stroemi* lever normalt betydligt djupare. Man kan också skilja arterna åt i formen av manteln: hos *O. stroemi* är manteln mer smalt avsmalnande än hos *S. scalpellum*. Hos *O. stroemi* är också manteln bredast mitt på medan den hos *S. scalpellum* är bredast ca tre fjärdedelar upp.

Utbredning och status

Arten har rapporterats från Laptev havet i norra Sibirien, Spetsbergen, Barents hav, Island, Färöarna och Shetland och längs norska kusten ner till Marockos atlantkust. Den har även påträffats vid Grönland och längs västra sidan av Atlanten från Newfoundland ner till Gulf of Maine. I svenska vatten var arten tidigare endast känd från Säckenområdet i norra Bohuslän. Under Svenska artprojektets marina inventering återfanns dock arten på två helt nya lokaler i och runt det s k Brattenområdet i Skagerrak; den ena på drygt 500 meters djup och den andra på ca 350 meter. Arten har sannolikt en mycket begränsad utbredning pga det specifika habitatkravet - djup hårbotten med god vattenomsättning - men ingen misstanke föreligger om direkta hot mot arten.

Ekologi

Arten är som alla rankfotingar en filtrerare. Den är bottenlevande, och är påträffad på djup mellan 100 och 1600 meter. Vanligen sitter flera individer, av både vuxna och juvenila honor, tillsammans på t ex buskformiga hydroider. Hanen, som är liten och uppvisar många morfologiska reduktioner, sitter vanligen fästad på honan.

Hot

Djupa hårbottnar med god vattenomsättning är ett sällsynt habitat i svenska vatten, och de påverkas generellt negativt av den omfattande sedimentationen till följd av övergödning och bottentrålning. Huruvida just *Ornatoscalpellum stroemi* är särskilt utsatt är dock oklart.

Åtgärder

Det är viktigt att djupa hårbottnar med hög diversitet kartläggs och ges ett adekvat skydd.

Övrigt

Etymologi: *Ornato-* från latinets *ornatus*=ornament och sammansatt med släktnamnet *Scalpellum* som är en diminitivform av *scalprum*=kniv i meningen liten kniv/skalpell här syftande på djurets utseende. Artepitetet *stroemi* är en latinisering av namnet på den norska prästen/zoologen/botanisten Dr. Hans Ström som Sars hedrade med namngivningen.

Litteratur

Enckell, P. H. 1980. Kräftdjur. Fältfauna. Signum i Lund. 685 s.

Southward, Alan J. 2008. Barnacles : keys and notes for identification of British species. *Synopses of the British fauna*, 57. 140 s

Författare

Matz Berggren